

Историја

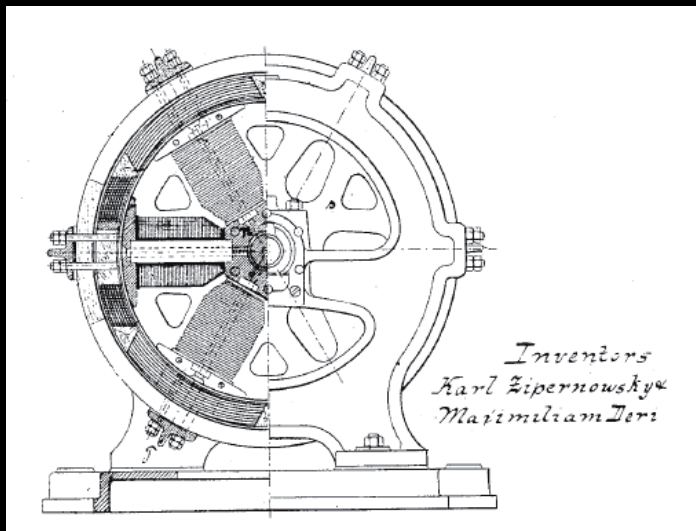
**Светот, Европа и Балканот во
Првата светска војна**

Европа во почетокот на XX век

Новиот економски подем - Втората индустриска револуција

✓ Иако индустриската револуција се појавила уште кон крајот на **XVIII век**, таа продолжила да се развива и на почетокот на **XX век**. Со откривањето на динамото за производство на електрична струја започнал процесот на **електрификација на градовите**.

✓ Преносот на електричната енергија на далечина довела до електрификација и целосно осветлување на градовите навечер, а биле воведени и нови превозни средства – **трамвајот**.

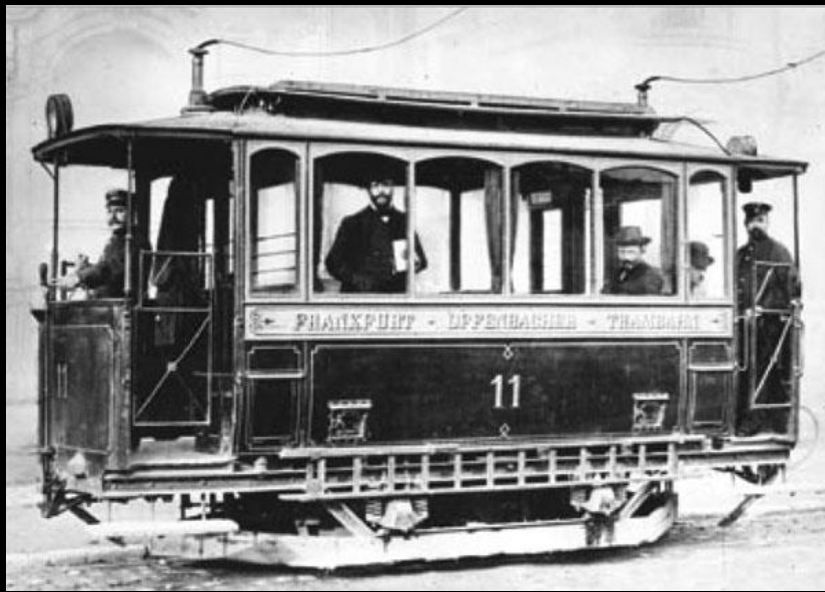
Динамо машина за
производство на електрична
енергија

алтернатор во Унгарија,
ран XX век

пренос на електрична
енергија

електричен трамвај во Франкфурт,
Германија

електрично осветлување во
магливиот Лондон, Англија

- ✓ Со примена на нова постапка во добивањето на челик, неговото производство нагло пораснало. Тоа овозможило **градење на големи бродови, железнички пруги, мостови и патишта.**
- ✓ Се развиле нови индустриски гранки како **електричната индустријата, автомобилската индустрија, воздухопловството, а хемиската индустрија** доживеала потполн процут.
- ✓ На почетокот на **XX век** се развила индустријата за производство на **автомобили, авиони** и други сообраќајни средства

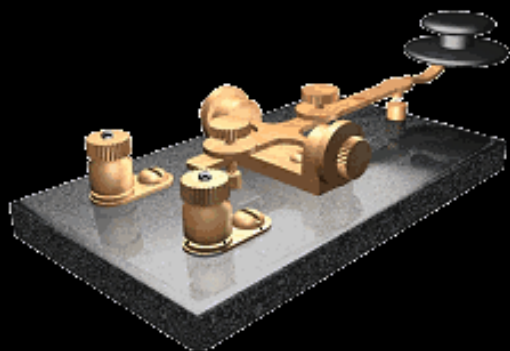

Автомобил Форд модел А 1904 година

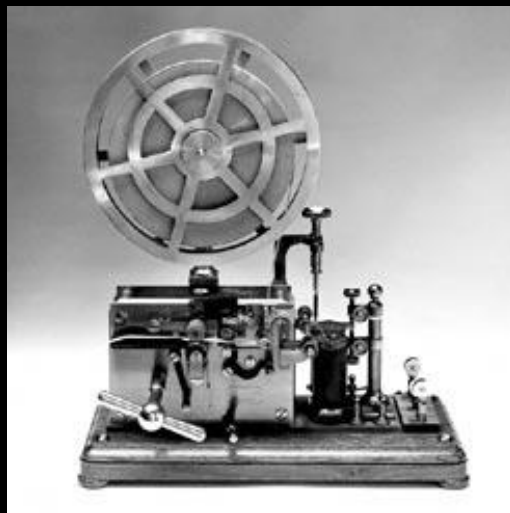

Првиот лет на браќата Рајт 1903 година

✓ Со пронаоѓањето на телефонот и телеграфот биле создадени услови за уште поголемо модернизирање на сообраќајните врски. Светот така речи станал поблизок.

Телеграфи

Телефон

Една од фабриките на **Тусен/Круп** во областа Рур, Германија, на почетокот на XX век

✓ Со ваквиот развој на индустријата, капитализмот влегол во нов стадиум на својот развој. Се формирале големи претпријатија — **монополи** и **крупни корпорации**.

✓ Започнал процес на урбанизација и се повеќе градови нараснувале со над 100.000 жители. Се намалувало селското, а пораснало градското население.

✓ Се подобриле условите за живот, се развила просветата, науката и културата. Затоа овој период е наречен **Belle Époque** — Убавиот период

AEG голема германска електротехничка компанија — развојот на логото на компанијата

Franz Schwechten (1896)

Otto Eckermann (vor 1900)

Peter Behrens (1907)

Peter Behrens (1908)

Peter Behrens (1908)

Peter Behrens (1912)

(1996)

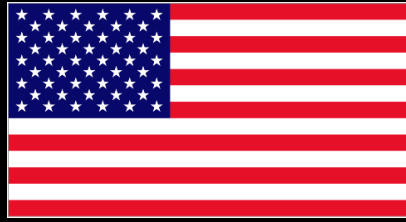
(ab 2003)

(bis 2004)

Најразвиените економски земји пред почетокот на I-та Светска војна

1. САД

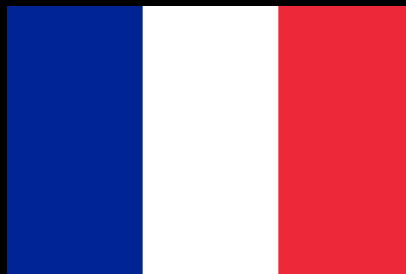
2. Велика Британија

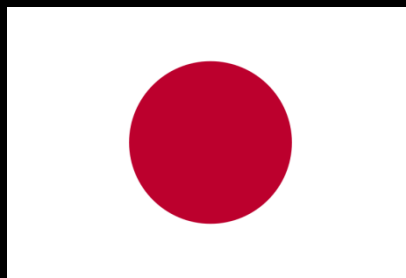
3. Германија

4. Франција

5. Јапонија

✓Европските државни економски различно се развивале. Во светот се создала нова **воено - економска нерамнотежа**.

✓Велика Британија и Франција го загубиле економскиот примат и нивното место го зазеле новите економски сили САД, Германија и Јапонија. Тоа го поттикнало ривалството меѓу големите сили за престиж и влијание во Европа и Светот.

✓Токму тука се кријат и **причините кои ќе доведат до започнување на Првата светска војна**.

Парламент

Парламентот на Велика Британија

Престолот на англиските кралеви

•Развојот на демократијата

✓ Во почетокот на XX век, во Европа продолжил процесот на демократизација. Се забележуваат неколку видови на државно уредување:

1. **Парламентарна монархија** – Овластувањата на кралот се ограничени и определени. Целокупната извршна власт им припаѓа на владата и на Парламентот. (Велика Британија, Белгија, Холандија, Данска, Италија)
2. **Уставна монархија** – Овластувањата на кралот се ограничени со уставот, но тој сепак располага со повеќе права и може да влијае врз политичкиот живот во земјата (Австро-Унгарија, Германија, Русија по 1905, Турција по 1908 година)
3. **Републиканска форма на уредување** – Целата законодавна и извршна власт е во рацете на граѓаните, тие избираат парламент и Влада. (Франција, САД, Швајцарија) овде се гарантира слободата на печатот, правото на глас, правото на собир. Но, жените сеуште немаат право на глас.

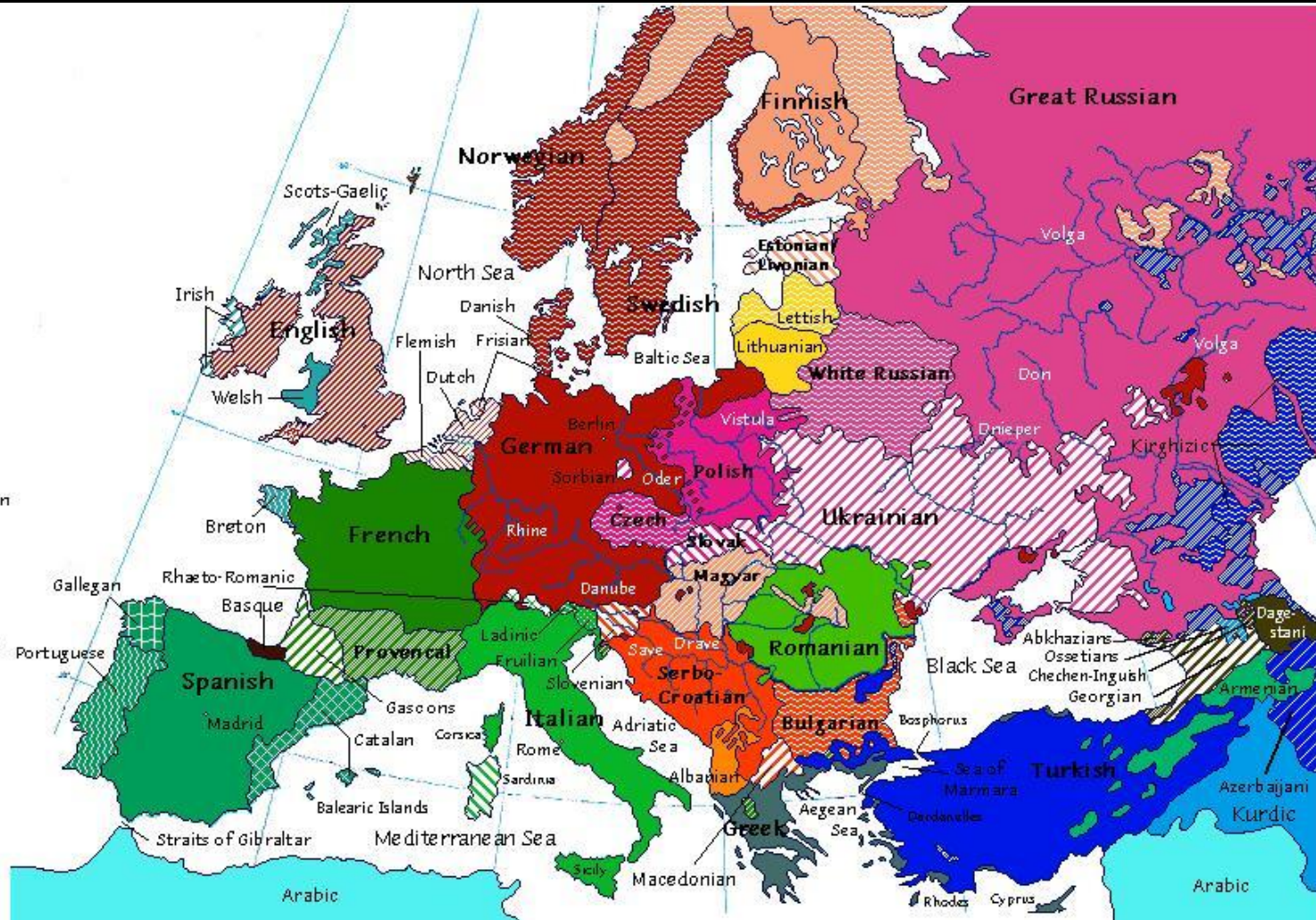
• Нерешените национални прашања – Односот кон малцинствата

- ✓ Во почетокот на XX век сеуште постојат бројни нации кои не успеале да го решат своето национално прашање.
- ✓ Во Велика Британија не било решено ирското, велшкото и шкотското национално прашање
- ✓ Во Франција – баскиското, корзиканското, бретонското
- ✓ Во Шпанија – баскиското и каталонското
- ✓ Во Германија – данското и полското
- ✓ Во Австро-Унгарија како повеќе национална држава останало нерешено полското, словачкото, чешкото, хрватското, словенечкото, босанското и романското прашање. Овде се чувствувал силен притисок за германизација и унгаризација на останатите народи.
- ✓ Во Русија живееле над 100 националности кои биле подложени на постојан процес на русификација.
- ✓ На Балканот во Османлиската империја не било решено македонското, албанското и ерменското прашање

Карта на народите во Европа пред Првата Светска војна

I. Indo European

- A Germanic**
- English
 - German
 - Dutch
 - Flemish
 - Scandinavian
 - Danish
 - Norwegian
 - Swedish
 - Other
 - Frisian
 - Etc.
- B Romanic**
- French
 - Provençals
 - Gascon
 - Italian
 - Rhaeto-Romanic
 - Ladinic
 - Friulian
 - Sardinian
 - Spanish
 - Catalan
 - Portugese
 - Gallegan
 - Romanian
 - Vlach
- C Slavonic**
1. East Slavonic
 - Great Russian
 - Ukrainian
 - White Russian
 2. West Slavonic
 - Polish
 - Sorbian
 - Czech
 - Slovak
 3. South Slavonic
 - Slovenian
 - Serbo-Croatian
 - Bulgarian
 - Macedonian
- D Greek**
- Greek
- E Celtic**
- Irish
 - Scots-Gaelic
 - Welsh
 - Breton
- F Baltic**
- Lettish
 - Lithuanian
- G Armenian**
- Armenian
- H Thraeo-Illyrian**
- Albanian
- I Iranic**
- Kurdic
 - Ossetians
- II. Ural-Altaic**
- A Finno-Urgic**
- Finnish
 - Estonian/Livonian
 - Magyar
 - Others
- B Turkic-Tataric**
- Turkish
 - Azerbaijani
 - Kirghiz
 - Chechen-Ingush
 - Others
- C Caucasic**
- Georgians
 - Dagestani
 - Abkhazians and Others

• Меѓународните односи – формирање на воените блокови

✓ Ривалството коешто кон крајот на XIX век и почетокот на XX век се појави меѓу европските држави придонесе да се формираат два воено - политички блокови. Нивното ривалство се изразуvalo секаде каде што овие два блока имале вкрстени интереси: Европа – Балканот, Африка и Азија.

✓ Во Европа било силно француско – германското ривалство. Австро-Унгарија и Русија имале вкрстени интереси на Балканот. Велика Британија била загрижена од воената моќ на Германија, плашејќи се дека ќе биде загрозувана нејзината колонијална империја.

Политичка карта на Европа
пред Првата Светска војна

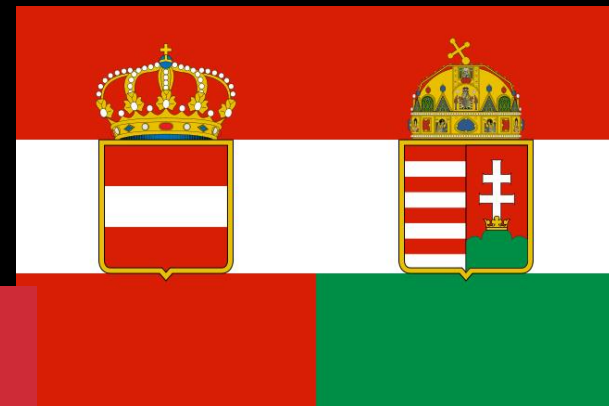
Воениот сојуз: Централни сили

Германското кралство

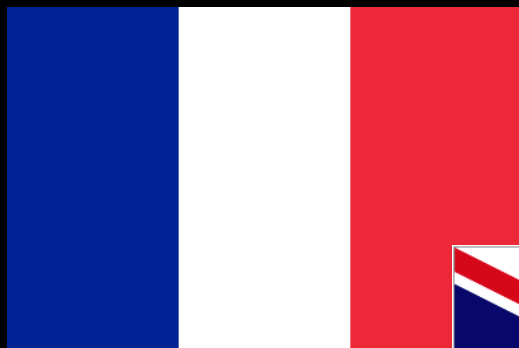
Италијанското кралство

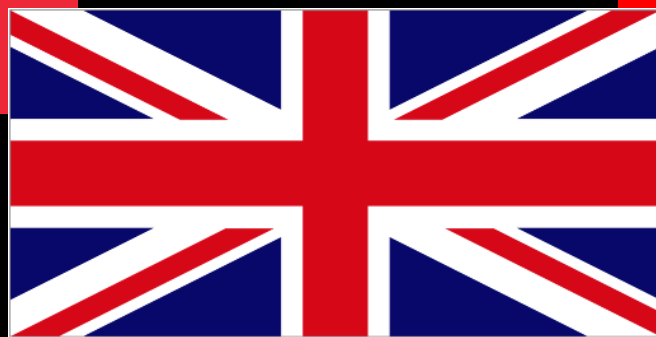
Австро - Унгарското кралство

- ✓ Во **1879 година** заради слични интереси **Германија** и **Австро-Унгарија** склучиле дефанзивен договор, со кој двете држави се обврзувале за помош во услови на војна од Русија.
- ✓ Во **1882 година** на овој сојуз му се приклучува и **Италија** создавајќи го така блокот на **Централните Сили**, како што се нарекувал овој воен сојуз.
- ✓ Во овој сојуз водечка сила била Германија, која водејќи светска империјалистичка политика, започнала да ги загрозува интересите на Франција и Велика Британија.

Воениот сојуз: *Антанта*

Франција

Велика Британија

Руското царство

- ✓ Големото ривалство што постоело меѓу Франција и Германија од една и Австро-Унгарија и Русија од друга страна, довело до приближување на односите меѓу Франција и Русија.
- ✓ Во 1893 година Франција и Русија склучиле пакт против Централните сили.
- ✓ Во 1904 година кон овој сојуз се приклучила и Велика Британија со што се оформил воениот сојуз познат како **Антанта**.
- ✓ Ривалството меѓу овие два политички блока ќе кулминира со Првата Светска војна 1914-1918 година

Задолжително погледнете:

[Причините за почетокот на Првата Светска војна 1 дел](#)

[Причините за почетокот на Првата Светска војна 2 дел](#)

Првата Светска војна 1914 - 1918

Причини за војната

1. Новата распределба на воено – политичката моќ на големите сили
2. Желбата за нова колонијална поделба на светот
3. Стремежот за обезбедување на нови сировини и нови пазари

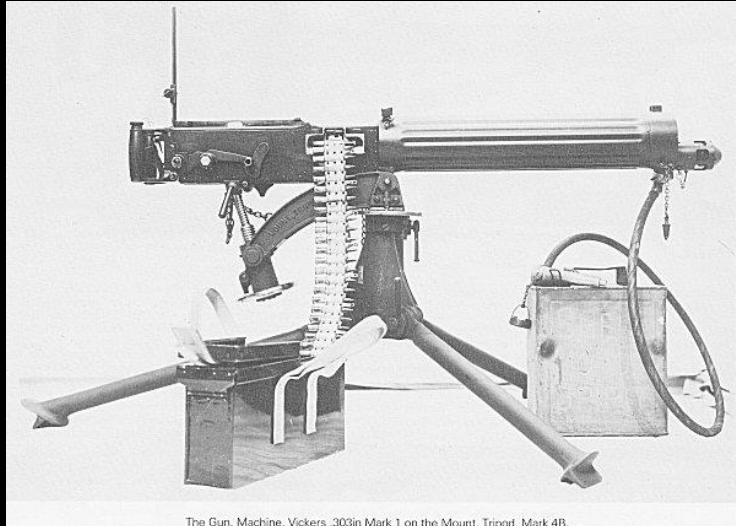
✓ Заради овие причини ривалството на големите сили постоело насекаде, во Европа, Азија и Африка

✓ За да ги постигнат своите цели земјите од **Антантата** (Франција, Русија и Велика Британија) и **Централните сили** (Германија, Австро-Унгарија и Италија) започнале да се вооружуваат развивајќи ја воената индустрија.

✓ Започнало масовно производство на современо оружје – **митралези, тенкови, топови, подморници, авиони**. Била воведена задолжителна воена обврска.

✓ Се било подготвено за војна, се барал само повод ***casus belli*** за започнување на војна.

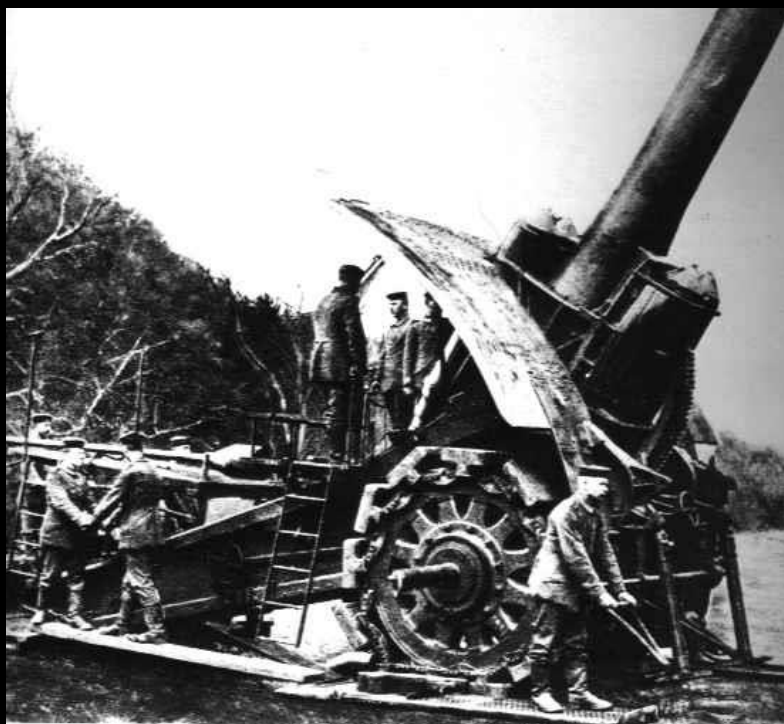

The Gun, Machine, Vickers .303in Mark 1 on the Mount, Tripod, Mark 4B.

Митралез од I Св. војна

Британски тенк од I Св. војна

Дебелата Берта
најпознатиот топ од I Св. војна

Воен брод од I Св. војна

Поводот за почетокот на Првата Светска војна

✓ На **28 јуни 1914 година**, во Сараево биле убиени австро-унгарскиот престолонаследник **Франц Фердинанд** и неговата сопруга. Нив ги убил [Гаврило Принцип](#) член на илегалната организација „**Млада Босна**“.

✓ **Австро-Унгарија** ја обвинила **Србија** дека стои зад овој атентат и на **28 јули 1914 година** и објавила војна

✓ **Русија** за да ја спаси **Србија** од пораз, веќе утредента на **29 јули 1914 година** започнала да ја мобилизира својата војска. И Франција како сојузник на Русија, започнала со мобилизација на војската.

✓ **Германија** руската и француската мобилизација ја искористила како повод за објава на војна. На **1 август 1914 година**, таа и објавила војна на Русија. На **3 август** објавила војна и на Франција.

✓ На **4 август 1914 година**, поради непочитување на белгиската неутралност Велика Британија им објавила војна на Централните Сили

Дознајте нешто повеќе:

[Истрелите од Принцип го сменија светот](#)

Гаврило Принцип

Убиството на Франц Фердинанд

Првата Светска војна – наречена уште и Големата војна е најкрвавата војна која што дотогаш се водела. Во неа учествувале 28 држави, а вкупно биле мобилизирани 65 милиони луѓе. Војната добила светски размери и се водела на сите континенти и тоа по сите мориња, на копно и во воздух. Оваа војна добила карактеристики на **Тотална војна** – тоа е војна во која се користат сите расположливи средства за уништување на непријателот.

Се што Ве интересира за Првата Светска војна: <http://www.firstworldwar.com/>

Воени операции 1914-1915 година

✓ Најголемите воени операции се воделе во Европа, каде биле формирани три фронта:

- Западен фронт
- Источен фронт и
- Македонски, Јужен или Балкански фронт

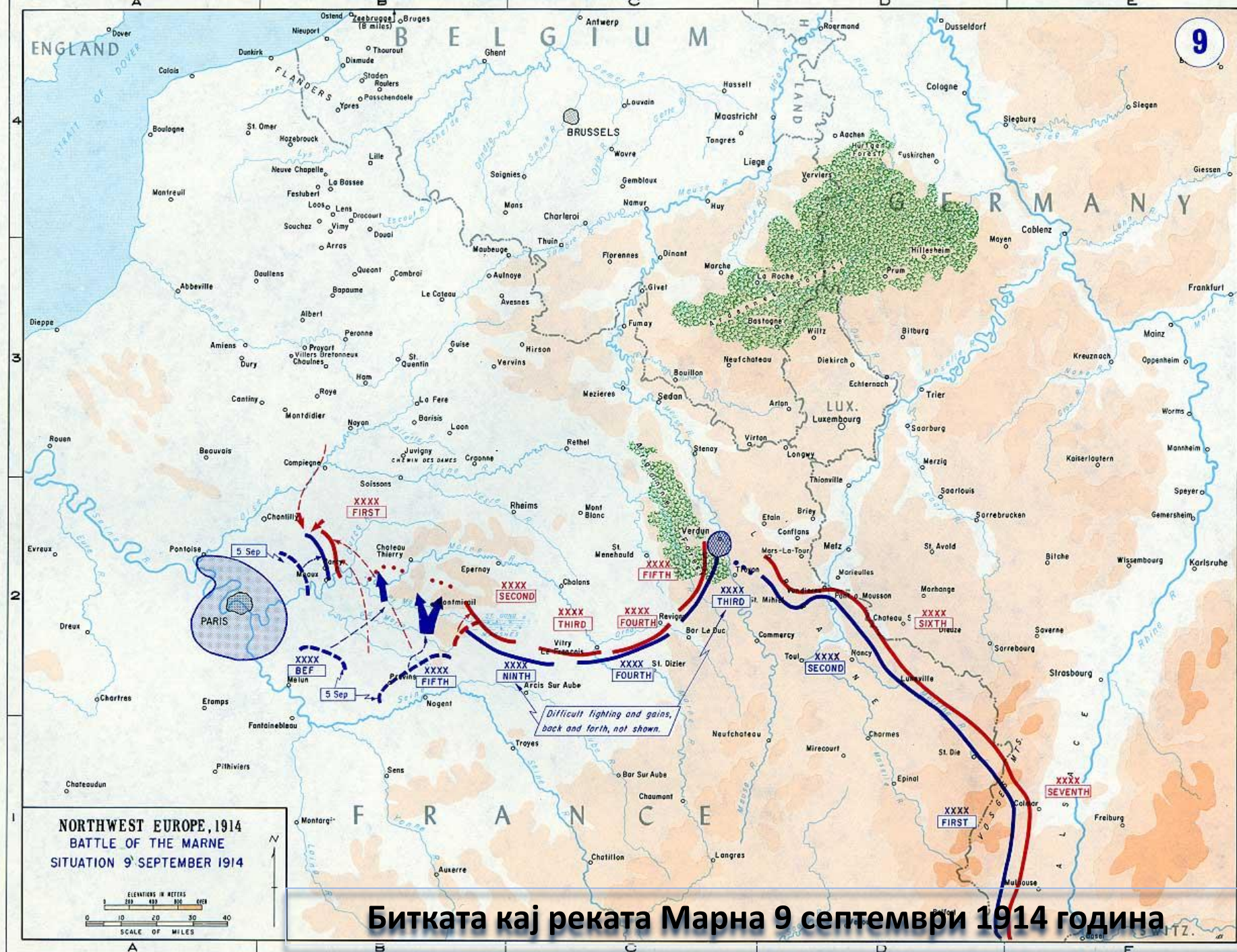
✓ **Западниот фронт**. Германија по објавувањето на војна на Франција на **3 август 1914 година**, веќе следниот ден на **4 август** таа ја прегазила дотогаш неутралната Белгија и напредувала стигнувајќи 40-тина километри пред Париз. Но, таа била запрена од британските сили кај [реката Марна](#), по што војната добила рововски карактер.

Пред битката кај реката Марна

Француски војници во исчекување

Битката кај реката Марна 9 септември 1914 година

Руски заробеници, по битката кај Таненберг,
август 1914 година. Источен фронт

Германски војници за време на битката кај Мазурските
Езера, септември 1914 година. Источен фронт

✓ **Источниот фронт**. На овој фронт, слабо опремената руска војска споро напредувала кон Источна Прусија (источна Германија), кога германската војска успеала да ја порази кај Таненберг август 1914 година. Потоа следувал и поразот кај Мазурските Езера, по што фронтот се стабилизирал и се преминало кон позиционо војување.

✓ На почетокот на војната **Турција** се определила за страната на **Централните сили**.

✓ Во **1915 година Италија** се приклучила на страната на **Антантата**, додека **Бугарија** на страната на **Централните сили**.

✓ Со бугарското вклучување во војната, српските војски биле потиснати од север и од исток и биле принудени преку албанските планини да се повлечат до Јадранското Море до островот [Крф](#).

Погледнете: [Србија во Првата Светска војна](#)

Дознајте повеќе за: [Албанската голгота](#)

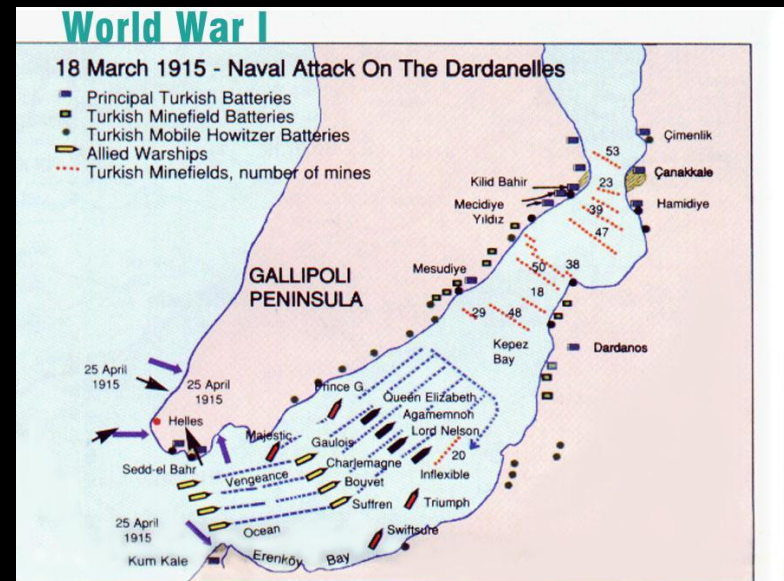
Италијански војници во Првата светска војна

Повлекувањето на српската војска преку Албанија до Крф

Целта на битката кај Галиполе била по морски пат да се поврзат сојузниците Велика Британија и Франција со Русија

✓ Во 1915 година, Англичаните во обид да ја прошират војната и на други страни извршиле неуспешно истоварување на полуостровот Галиполе во Турција.

Погледнете: [Галиполе 1 дел](#) , [Галиполе 2 дел](#) , [Галиполе 3 дел](#) , [Галиполе 4 дел](#)

Германски војник со
заштита од воен гас

Германски војници со т.н. Кучешки
гас маски

Воен отров циклон Б

✓ Германците со цел што побрзо да постигнат успех на Западниот фронт, употребиле токсични гасови против силите на Антантата.

Дознајте повеќе за: [Воените отрови во Првата Светска војна](#)

Настрадан од воен отров

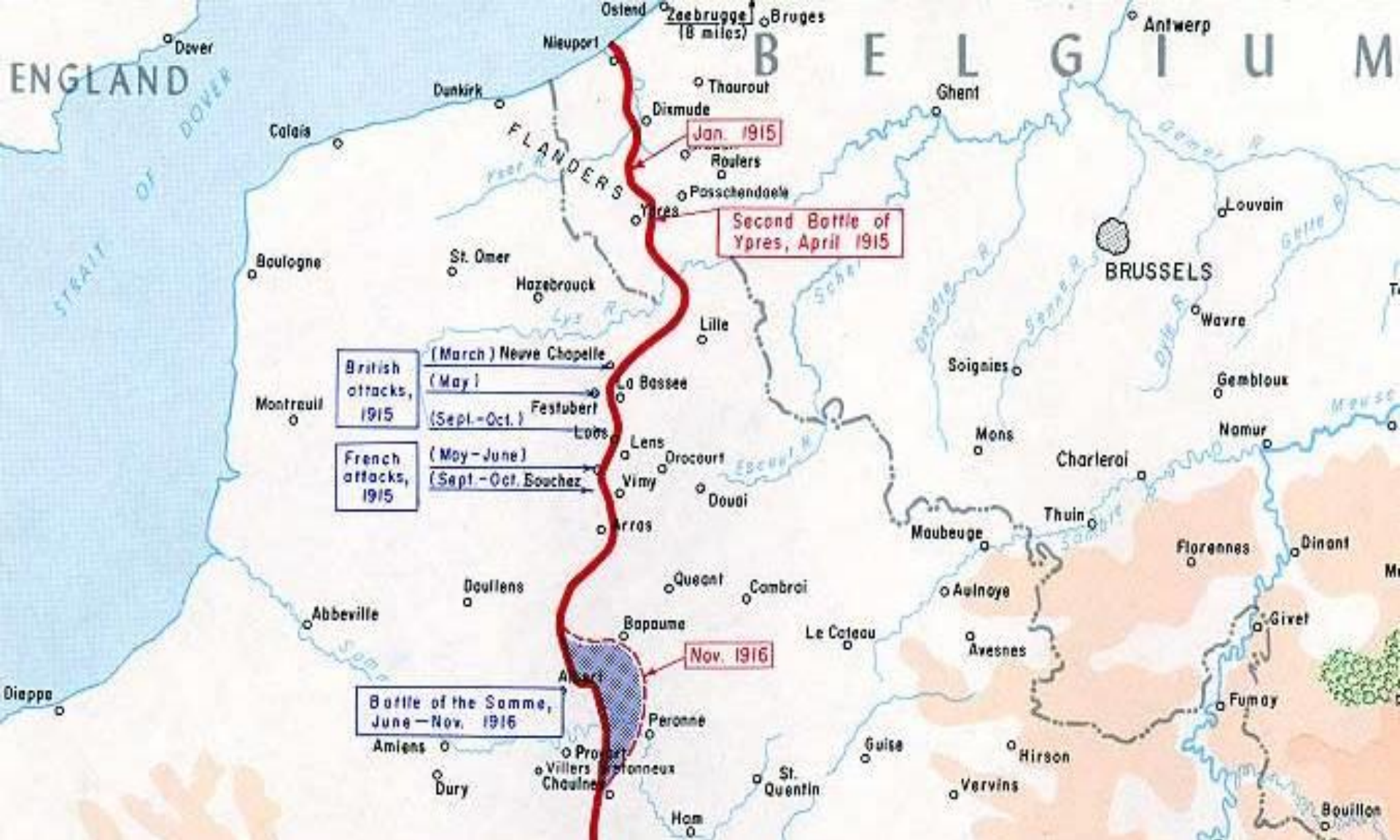
✓ **Воените операции 1916-1918 година.**

✓ Во **1916 година** Германија презела офанзива на западниот фронт, но кај [Верден](#) и во [битката кај реката Сом](#), каде што за првпат биле употребени тенкови, силите на **Антантата (Велика Британија и Франција)** успеале да ја запрат оваа офанзива. Во овие две битки загинале милиони војници, а линијата на фронтот воопшто не се ни поместила.

Погледнете: [Битката кај Верден](#) , [Битката кај Сом](#)

Рововска линија – битката кај реката Сом 1916 година

Битката кај реката Соме 1916 година

Македонскиот - јужниот фронт.

✓ **Македонски фронт** (познат и како **Солунски фронт** или **Јужен**) е името коешто се користи за фронталната линија на која што се водат вооружени судири во текот на [Првата светска војна](#) помеѓу силите на **Антантата** и **Централните сили** на територијата на [Македонија](#) на просторот од [Охридското Езеро](#) до Орфанскиот Залив во Егејското Море, во периодот од **1915 до 1918 година**.

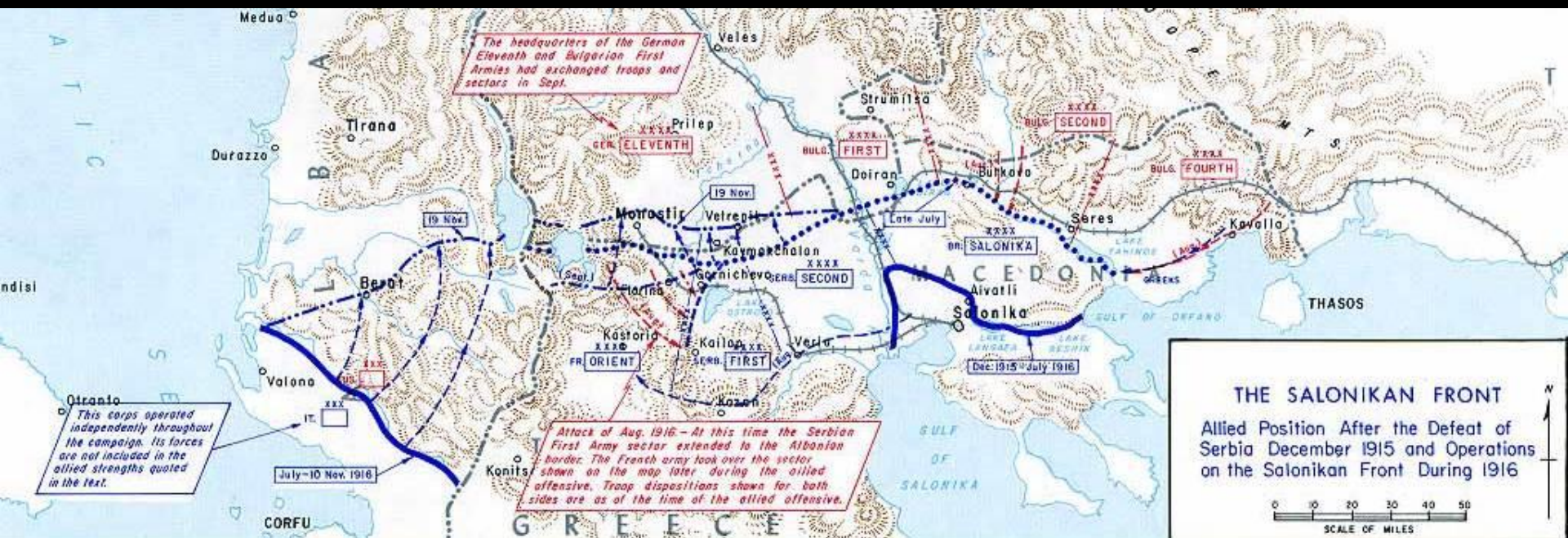
Линијата на протегање
на македонскиот фронт

Српска војска на македонскиот фронт

Бугарска војска на македонскиот фронт

Македонскиот фронт декември 1915 – 1916 година

✓ Фронтот се протегал од демаркационата линија кај Охрид (меѓу градот и манастирот Свети Наум), преку планината Галичица, Преспанското Езеро, сртовите на планините Баба, Нице (Кајмакчалан) и Беласица, долж реката Места се до Орфанскиот залив. **Јужно од оваа линија** се стационирани силите на **Антантата** (француски, британски, српски, а подоцна и италијански и грчки единици), а **северно од неа** се трупите на **Централните сили** (бугарски, германски и австро-унгарски единици).

Романија

✓ Во 1916 година на страната на силите на **Антантата** им се приклучила и **Романија**

✓ Во 1917 година **Германија** и објавила војна на **САД**, по што САД активно се вклучиле во Првата Светска војна на страната на **Антантата**. Нејзината воена и економска моќ понатаму ќе има пресудно влијание врз исходот на војната.

✓ Во 1917 година се случила **Октомвриската Револуција** во Русија, по што се распаднал источниот фронт, Русија ги прекинала воените операции и потпишала мир.

Американски војник

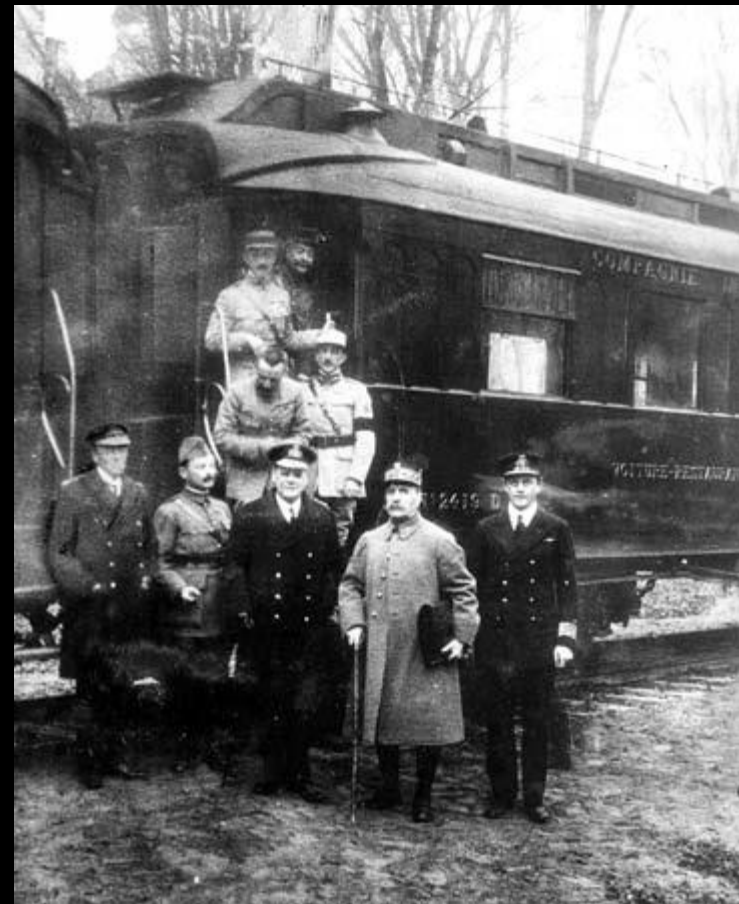

Американска пропаганда

Руските сили се предаваат

- ✓ Во **1918 година** Германија прави последен напор за пробивање на западниот фронт, но и оваа германска офанзива од страна на силите на Антантата била запрена кај реката Марна.
- ✓ Во **есента 1918 година**, под силен притисок од силите на Антантата, Централните сили капитулирале, најпрвин Бугарија, потоа Турција и Австро-Унгарија.
- ✓ На **11 ноември 1918** година и економски исцрпената Германија била приморана да капитулира. Примиријето било потпишано во [шумата Конпјен](#), Франција, со што завршила Првата Светска војна.

Примиријето било потпишано во
воз – **11 ноември 1918 година**

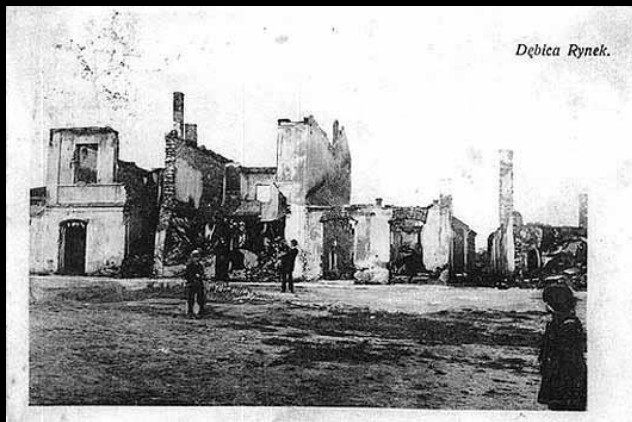
Последиците од војната

✓ Последиците од Првата Светска војна биле огромни. Загинале околу 10 милиони војници, 3 милиони се воделе како исчезнати, над 2 милиони ранети, 13 милиони убиени и 5 милиони жени останале вдовици.

✓ Материјалните штети биле опустошувачки. Многу градови и села биле уништени, населението било изложено на глад, студ, болести.

✓ За потребите на војната биле потрошени над 331 милијарди долари, а штетите од војната биле проценети на над 37 милијарди долари.

✓ Европа од оваа војна излегла со уништена економија, задолжена кон САД, со што почнала да го губи приматот во светот. САД се повеќе започнале да се афирмираат како светска, економска, воена и политичка сила.

Разурнувањата биле една од главните последици од Првата светска војна

Револуцијата во Русија

Политичко – економската ситуација во Русија 1900-1914 год.

- ✓ Русија економски била **неразвиена земја**, која во поглед на западните земји и Јапонија назадувала. Биле извршени реформи од страна на царот Александар II со кои што процесот на индустријализација започнал дури кон **крајот на XIX и почетокот на XX век**.
- ✓ Рускиот политички систем тешко се реформирал. Царот управувал со земјата иако постоел Парламент (**Дума**) од **1905 година**, сепак овластувањата на царот сеуште биле многу големи.
- ✓ Како повеќе национална земја во Русија се спроведувал систем на русификација на останатите неруски народи.
- ✓ Од руските прогресивни сили се барала политичка реформа на земјата, воведување уставна монархија.
- ✓ Болшевичката партија на чело со Ленин барала **радикални реформи и некапиталистички развој на руското општество**

Александар II

Владимир Илич Ленин

Февруарската и Октомвриската револуција во Русија

- ✓ Поразите на руската војска во текот на Првата светска војна како и тешката економска ситуација во земјата биле причина за незадоволство на населението.
- ✓ На **25 февруари 1917 година** во главниот град **Петроград** избувнале демонстрации, испратената војска му се придружила на народот, по што демонстрациите се претвориле во [Февруарска револуција](#)

Николај II

Погледнете: [Февруарската револуција во Русија](#)

- ✓ Царот [Николај II Романов](#) бил принуден да абдицира.
- ✓ По преземањето, власта била поделена меѓу **Привремената Влада** на чело со [А. Керенски](#) и **Советите на работниците и војниците**, со што настанал период на политички дуализам.
- ✓ Биле спроведени извесни реформи: се гарантирала еднаквост на граѓаните пред законот, слобода на печатот, осумчасовен работен ден.

Александар Керенски

Слики од Февруарската револуција во Русија 1917 година

Зимскиот Дворец во Петроград, Русија

Октомвриската револуција

- ✓ На **25 октомври 1917 година**, Болшевичката партија организира востание, познато како Октомвриска Револуција.
- ✓ Ноќта меѓу **6 и 7 ноември 1917 год.** Работничките баталјони ги зазеле клучните места во главниот град Петроград. Привремената влада се засолнала во Зимскиот дворец кој нешто подоцна од страна на востаниците бил заземен на јуриш. Целата власт во Петроград ја презеле **Советите**, ставајќи и крај на дуалистичката власт.
- ✓ Новата болшевистичка – комунистичка власт донела три важни решенија:
Декретот за мир – со кој Русија се повлекла од војната
Декретот за земја – со кој се гарантирало спроведување на аграрна реформа

Декларација за правата на народите во Русија – со кое се признавало правото на самоопределување на народите во Русија.

✓ Во **1918 година** по цена на големи територијални отстапувања, Русија склучила мир со Централните сили, за да може новата власт да се стабилизира и зацврсти

Погледнете:

[Револуцијата во Русија 1 дел](#)

[Револуцијата во Русија 2 дел](#)

[Револуцијата во Русија 3 дел](#)

[Револуцијата во Русија 4 дел](#)

Вооружена патрола за време на Октомвриската револуција

Протести на војската 1917 година

Граѓанската војна во Русија 1918-1920 година

- ✓ Приврзаниците на стариот царски режим во Русија, се организирале и поддржани од западните земји ја формирале т.н. Бела Гарда – војска која се противставувала на воспоставувањето на новиот поредок во земјата.
- ✓ Во **1918 година** по налог од Москва бил убиен царот **Николај II Романов** заедно со шесточленото семејство.

Ленин држи говор 1918 година

Царот Николај II со семејството

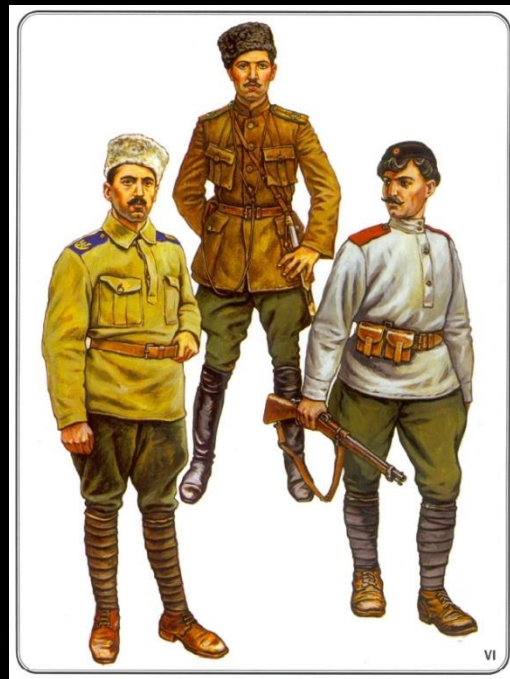

Плакат на Белата Гарда

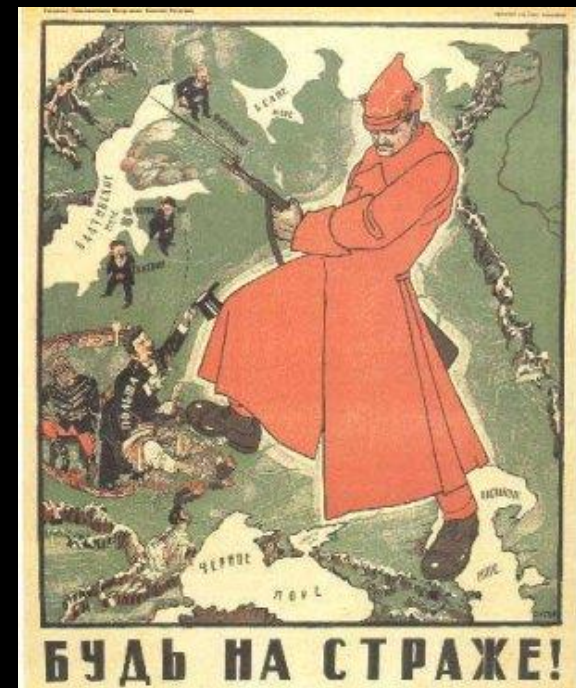
✓ Во **летото 1919 година** започнала крвава граѓанска војна меѓу **белите** – приврзаниците на стариот режим и **црвените** – приврзаниците на болшевиците.

✓ Црвената армија предводена од **Лав Троцки**, успеала да ги порази белогардиските и интервенционистички сили кои им пружале поддршка (Велика Британија, Франција, САД, Јапонија)

Дознајте повеќе: [Граѓанската војна во Русија](#)

Војници во граѓанската војна

Плакат на Црвената армија

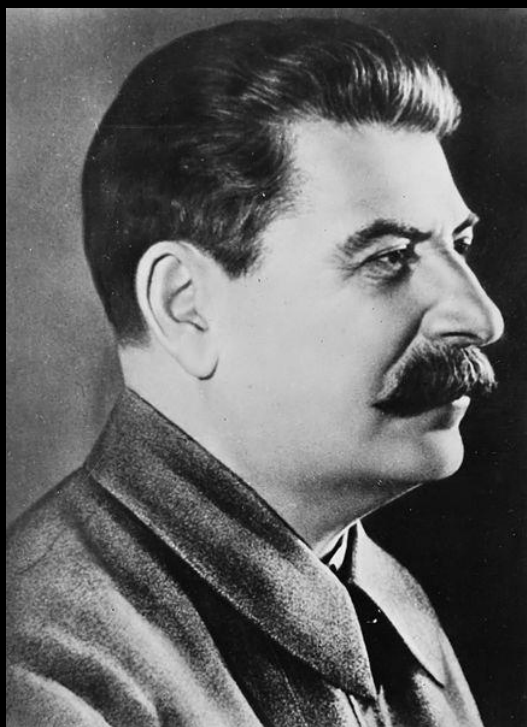

Козаци во Белата Гарда

Формирањето на Советскиот сојуз – СССР

Грбот на СССР

Јосиф В. Сталин

- ✓ Болшевиците уште за време на граѓанската војна спровеле политика на т.н. **воен комунизам** – целото производство било ставено под контрола, не постоела пазарна економија.
- ✓ На **крајот на 1922 година** бил формиран [СССР](#) (Сојузот на советските социјалистички републики), бил донесен нов Устав на земјата според кој целата власт и припаѓала на Комунистичката партија на СССР.
- ✓ Во **1924 година** Ленин, починал, а власт ја презел [Јосиф Висарионович Сталин](#), кој спровел лична диктатура и терор. Политичките противници биле испраќани во сибирските логори – [гулази](#).

Знамето на СССР

Роза Луксембург

Карл Либкнехт

Влијанието на Октомвриската револуција

- ✓ Октомвриската револуција имала големо влијание во целиот свет. Во Германија и Унгарија избувнале пролетерски револуции.
- ✓ **Германија** по Првата светска војна **била прогласена за република**. Во јужна Германија – Баварија, била прогласена **Баварска советска република**, која набргу била задушена. Нејзини водачи биле [Роза Луксембург](#) и [Карл Либкнехт](#).

Бела Кун

Идеолошкиот симбол
на комунизмот

✓ Во **Унгарија** во **ноември 1918 година** била прогласена Унгарска советска република и власта преминала во рацете на комунистите на чело со Бела Кун. Но, набргу бил извршен преврат и пролетерската револуција била задушена.

✓ Во **1918 година** во **Москва** била формирана **Третата комунистичка интернационала** – Коминтерна. Нејзина главна цел била да раководи со меѓународното комунистичко движење и да ја реализира идејата за светска пролетерска револуција.

Плаката

Парада по повод Коминтерната

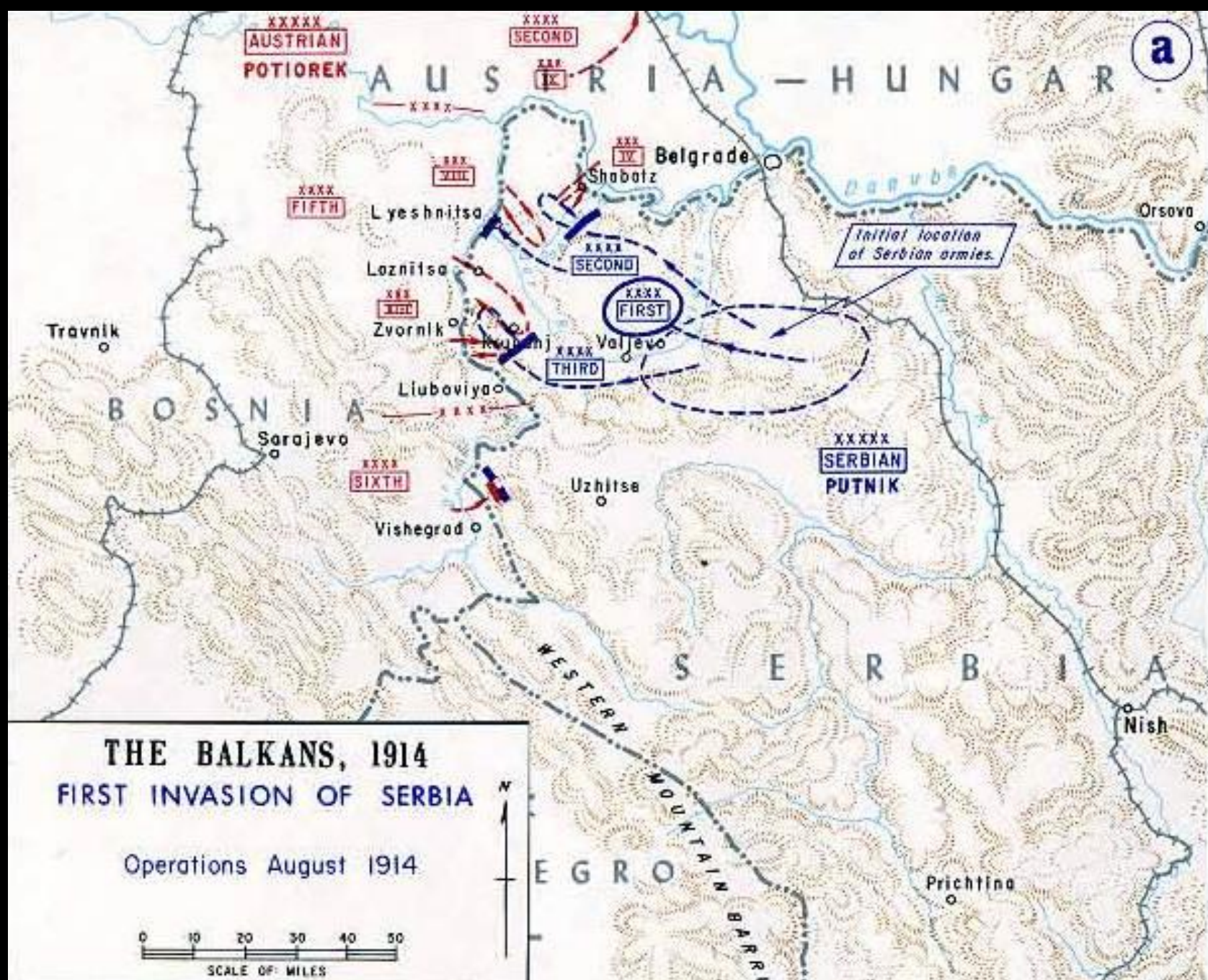
Балканските народи и држави во Првата светска војна

Србија во Првата Светска војна

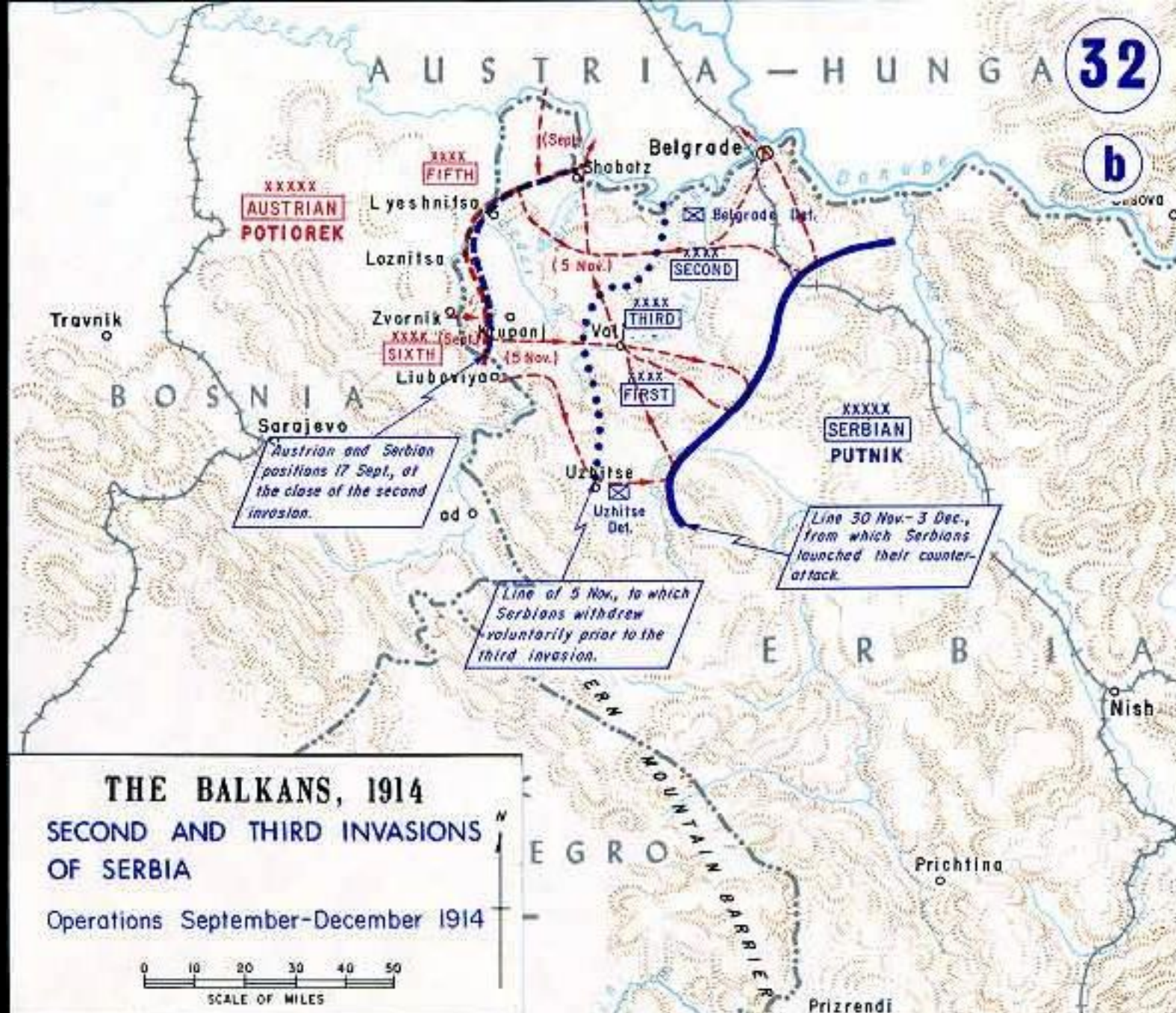
- ✓ По атентатот во Сараево **28 јуни 1914 година**, Австро-Унгарија ја обвинила Србија дека стои зад тоа. На Србија и бил поставен ултиматум, а по совет на Русија, Србија ги прифатила сите услови освен оној со кој се доведувал во прашање суверенитетот на државата.
- ✓ Незадоволна од тоа Австро-Унгарија поддржана од Германија на **28 јули 1914 година** и објавила војна на Србија.
- ✓ Србија била нападната од два правци: од Босна и од Срем. Напредувањето на австроунгарските војски било запрено по тешките битки кај планината Цер ([Церската битка](#)) и кај Колубара ([Колубарската битка](#))

Српска војска ја преминува реката Колубара по импровизиран мост

Церската битка август 1914 година

Колубарската битка септември - декември 1914 година

Српска војска во повлекување преку Албанија кон Крф

Француски постер 25 јуни 1916

✓ Во **1915 година**, Бугарија влегла во војната на страна на Централните сили. По ова српската војска нападната од север и од исток морала да се повлече преку албанските планини до Јадранското Море, префрлувајќи се на островот Крф. Во историјата тоа е познато под името [Албанска голгота](#)

✓ Подоцна со помош на сојузниците од Антантата се реорганизираа и учествувала во борбите на Македонскиот – Солунскиот фронт.

✓ Србија во оваа војна ангажирала 700.000 војници или 40% од машкото население.

Француски весник

✓ **Црна Гора** како сојузник на Србија исто така учествувала во Првата светска војна на страната на Антантата.

✓ Таа ангажирала 50.000 војска. Една од поважните битки кои ги водела против Австроунгарската војска била [Битката кај Мојковац](#)

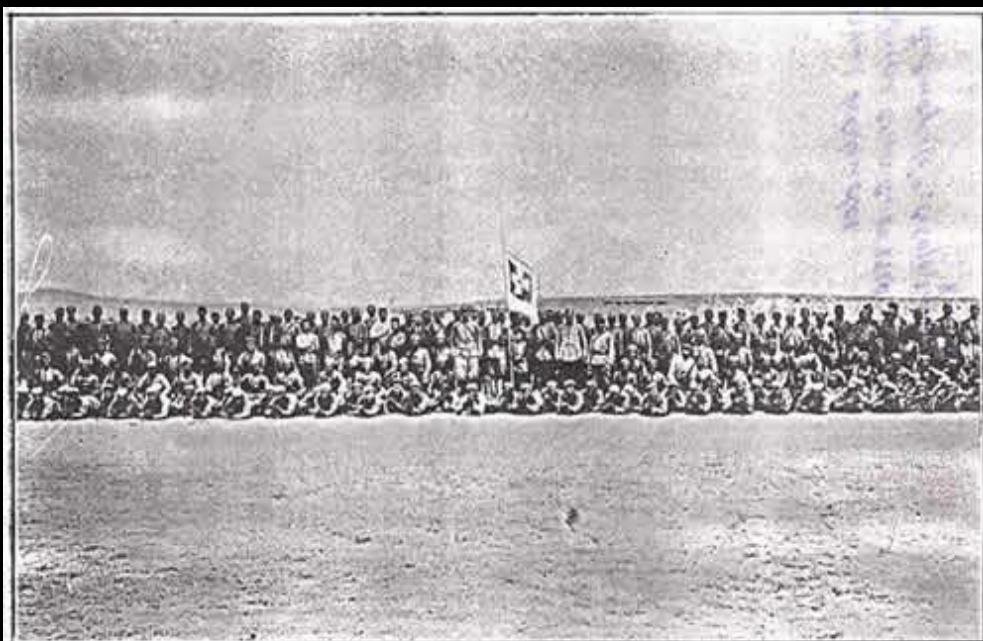
✓ По Првата светска војна кралството Црна Гора престанало да постои и влегло во состав на новоформираното **Кралство СХС**.

Црногорскиот врв за време на
Првата светска војна

Црногорски офицери

Батаљон црногорске пјешадије на Солунском фронту, 1916.

Црногорска војска на Македонскиот –
Солунскиот фронт 1916 година

Централните Сили

Бугарија во Првата светска војна

- ✓ На почетокот на војната Бугарија како и Грција и Романија прогласила неутралност.
- ✓ Но, Бугарија била незадоволна од решенијата на Букурешкиот мировен договор и се залагала за негова ревизија. Во блоковската поделеност гледала шанса за таква нешто, па започнала да се пазари со големите сили, кои и онака вршеле притисок за нејзино влегување во војната.
- ✓ Антантата и ветувала делумна ревизија на Букурешкиот договор (да добие делови од Вардарска и Егејска Македонија), додека Централните Сили и ветувале целосна ревизија (да ја добие цела Македонија и јужна Добруџа)

Германска поштенска картичка на која пишува: **Бугарија е со нас**

✓ На **24 август 1915 година** Бугарија склучува таен договор со Германија, мобилизирајќи 800.000 војници со што **станала сојузник на Централните Сили.**

✓ Бугарија учествувала во воените операции **против Србија во 1915 година** и **Романија 1916-1917 година.**

✓ На Македонскиот – Солунскиот фронт бугарските војски заедно со германските се бореле **против силите на Антантата** – француската, британската, српската и грчката војска.

Позиција на Солунскиот фронт

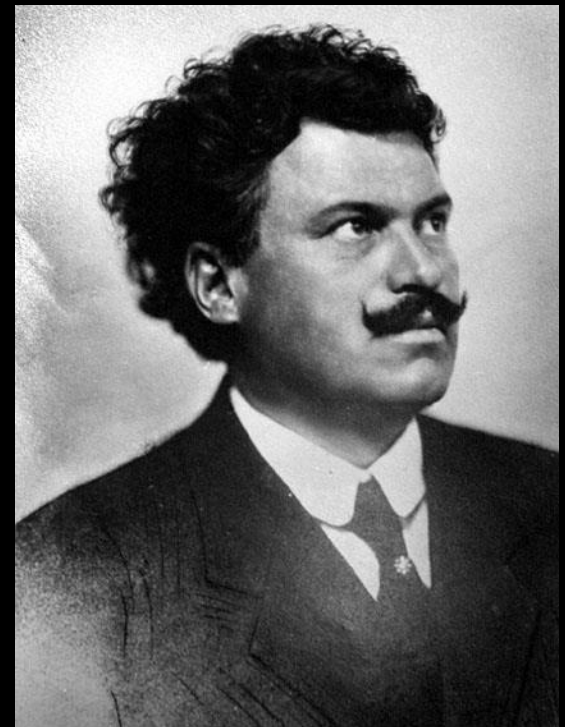
Сојузниците од Централните сили

Бугарски војници

Бугарски војници

Александар Стамболиски

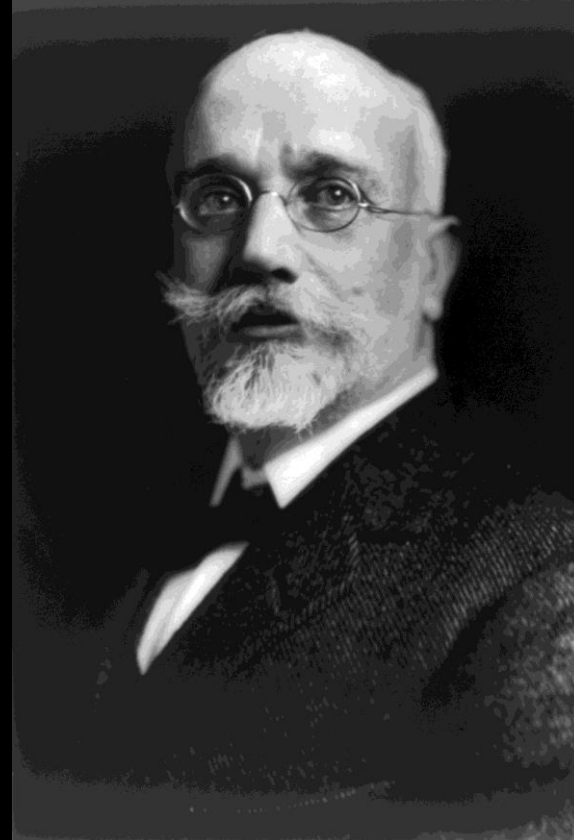
- ✓ Во **1918 година**, сојузниците од Антантата успеале да го пробијат Македонскиот – Солунски фронт, по што Бугарија во **есента 1918 година била принудена да капитулира**.
- ✓ Незадоволните и разочарани војници се побуниле, ја отфрлиле власта на бугарскиот цар и прогласиле т.н. **Радомирска република** на чело со [Александар Стамболиски](#).
- ✓ На **29 септември 1918 година** во Солун, поразената Бугарија потпишала примирје со силите на Антантата. Со тоа завршила Првата светска војна за Бугарија

Грција во Првата светска војна

- ✓ Првата светска војна во Грција предизвикала сериозни политички проблеми. Кралот Константин бил зет на **германскиот император Вилхелм II** и се залагал за влегување на Грција на страната на **Централните сили**.
- ✓ Либералното политичко движење на чело со Елефтериос Венизелос и приврзаниците на идејата за создавање на **Голема Грција** и биле наклонети на **Антантата**.

Кралот Константин I

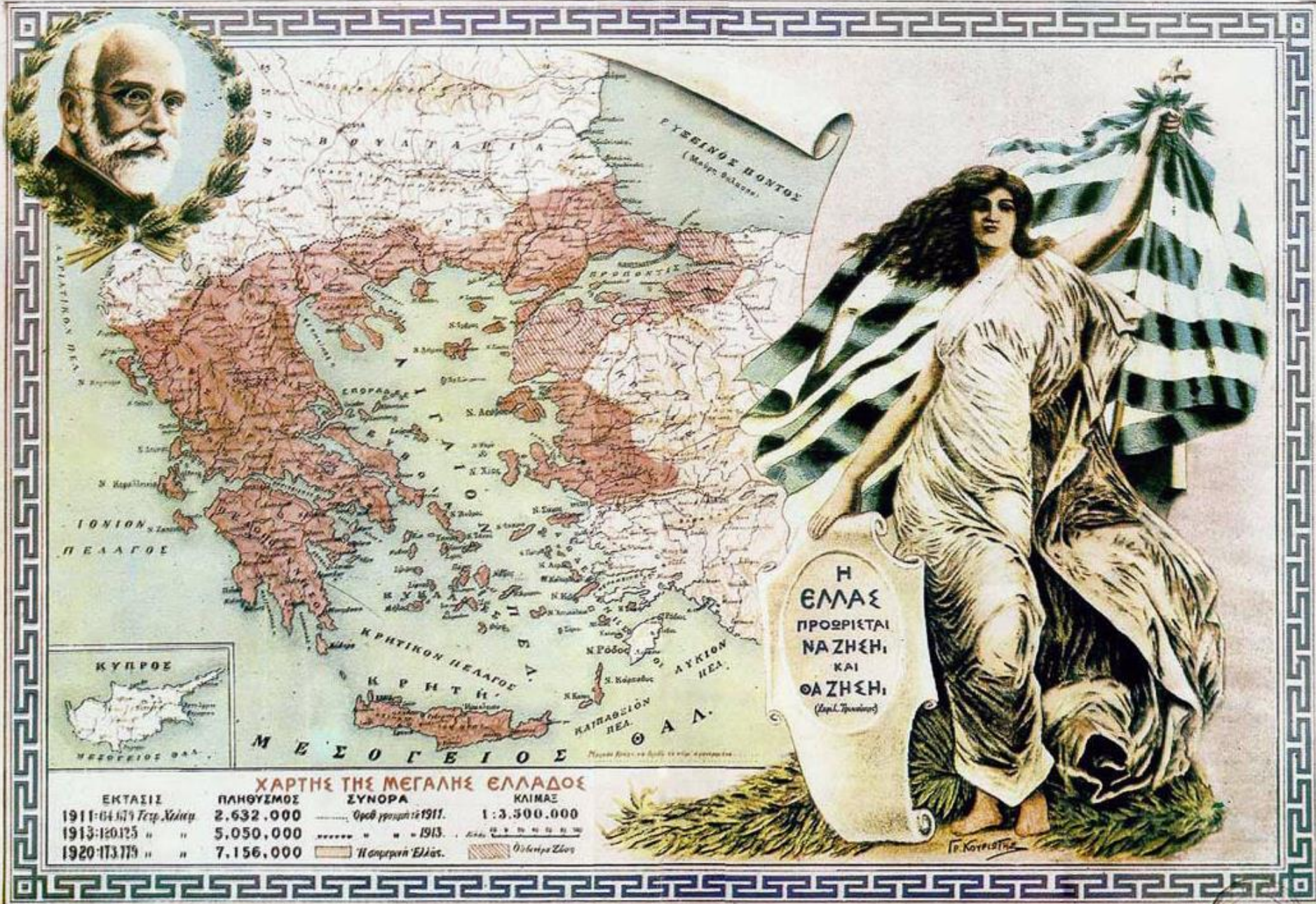

Елефтериос Венизелос

- ✓ Приврзаниците на **Елефтериос Венизелос** со помош на силите на Антантата го натерале кралот Константин да абдицира по што ја презеле власта во земјата.
- ✓ По ова на силите на Антантата им било дозволено да се истоварат во Солун, започнувајќи ги операциите на **Македонскиот – Солунскиот фронт**.
- ✓ Во 1917 година Грција официјално им објавила војна на Централните сили.
- ✓ По војната Грција значително се проширила реализирајќи ја својата цел за Голема Грција – држава на два континенти и пет мориња.

Елефтериос Венизелос во посета на грчките војници на Македонскиот – Солунскиот фронт

Голема Грција – границите по завршувањето на Првата светска војна

Романија во Првата светска војна

- ✓ На почетокот од војната Романија била неутрална, но врз неа се вршел притисок за влегување во војната.
- ✓ Централните сили и ја ветувале областа [Бесарабија](#), додека Антантата и ветувала обединување со сите територии населени со романско население ([Трансилванија](#) и [Северна Буковина](#)) кои дотогаш се наоѓале под Австро-Унгарија

Романските војски на позиција на источниот фронт

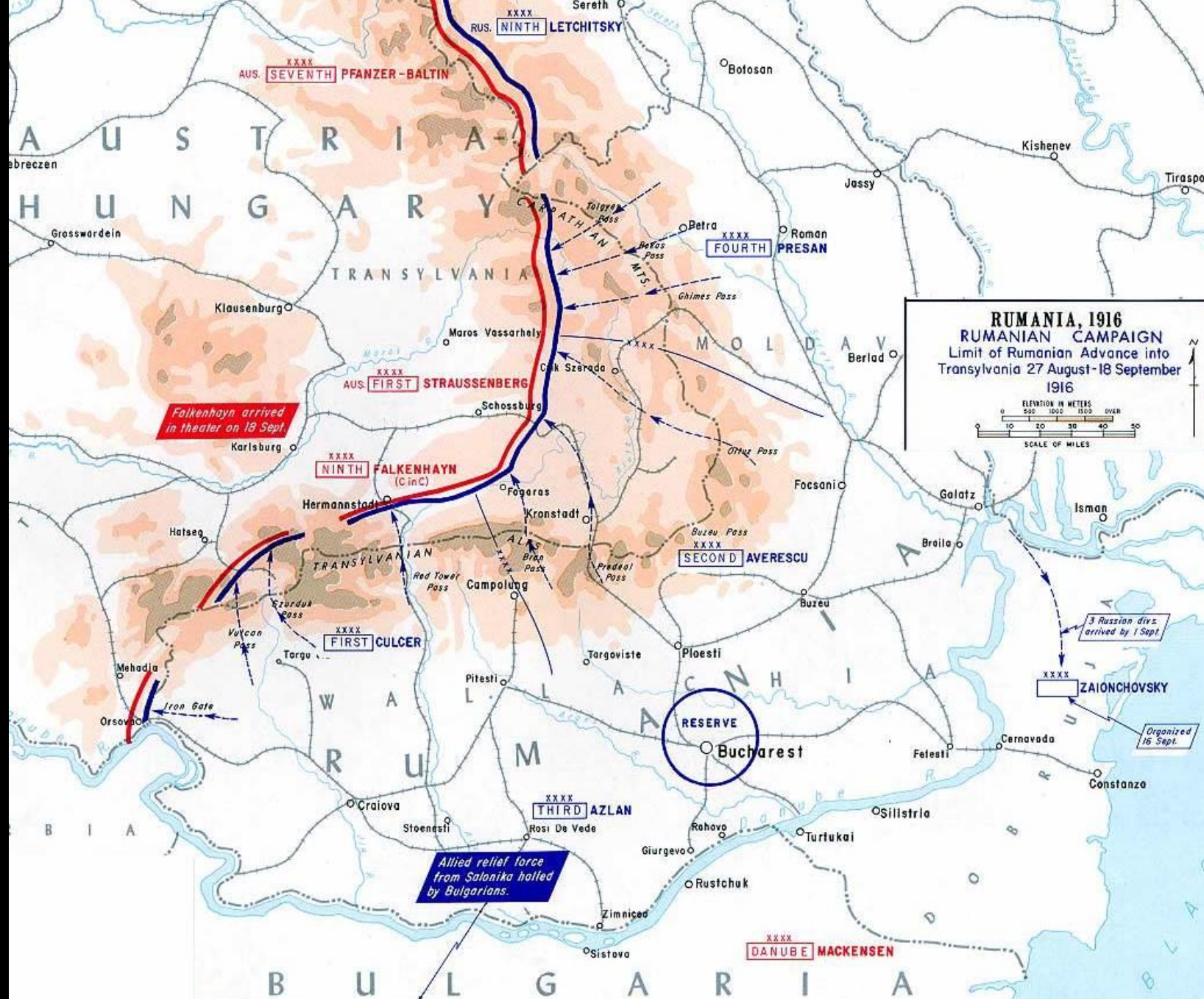

Британски постер со кој и се посакува добредојде на Романија на страната на Антантата

- ✓ Во летото 1916 година, Романија склучила таен договор со силите од Антантата и им објавила војна на Централните сили. Но, романската војска наоѓајќи се под силен воен притисок на австроунгарските војски од север и бугарските војски од исток се повлекла во [Молдавија](#). Таму се поврзала со руските воени сили и ја продолжила војната.
- ✓ Во 1917 година романските сили успеале да ја запрат офанзивата на Централните сили

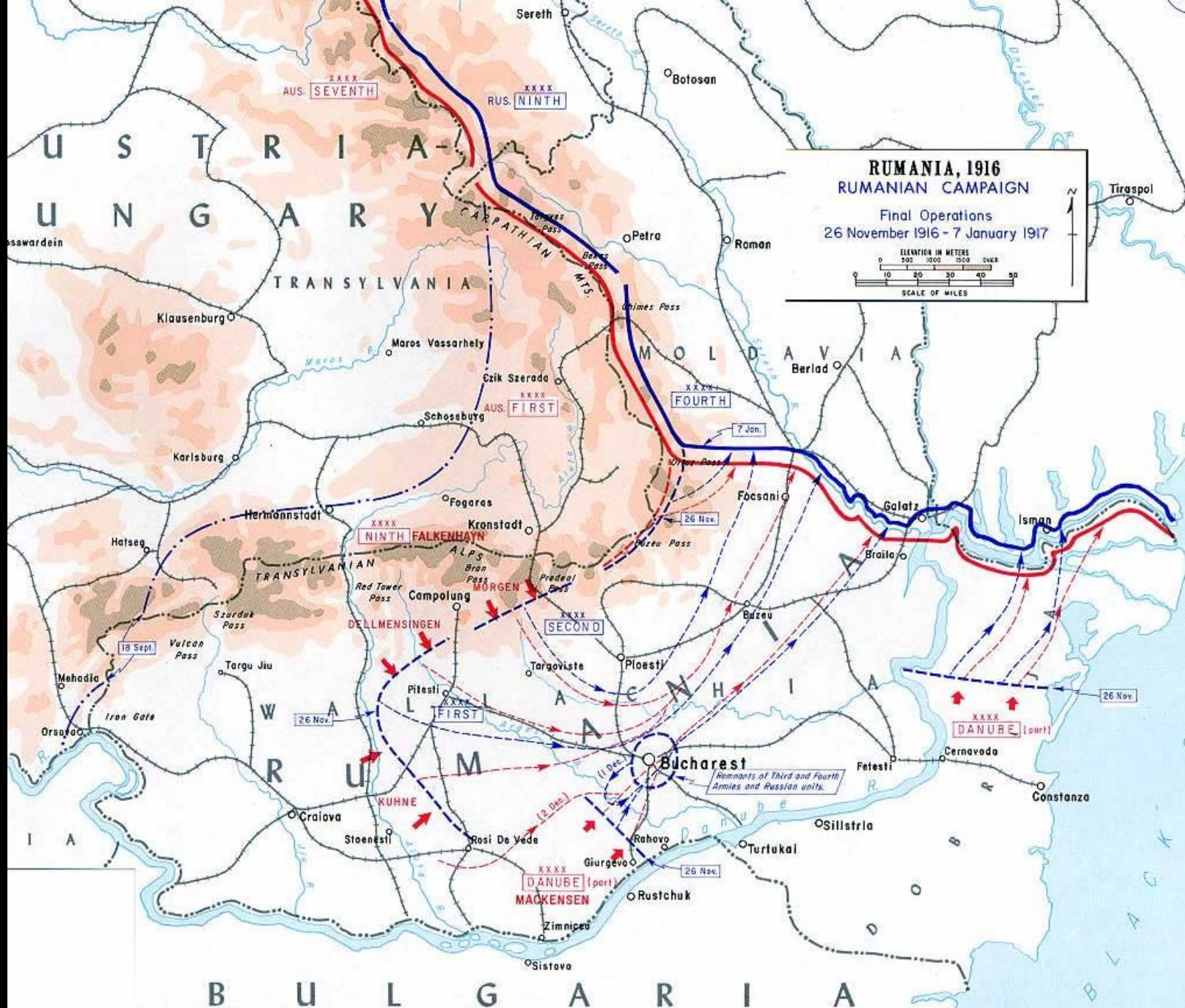

Романски генерали во инспекција на војската

Романија почеток на воените дејствија август 1916 година

Романија воените дејствија ноември 1916 – јануари 1917 година

RUMANIA—ITS AIMS AND AMBITIONS.

Some Facts About the Nation That Has Become the Fifteenth Participant In the European War.

By Charles Johnston.

Романски војници - парада

Убиени
романски
војници

✓ Во 1918 година по распадот на Источниот фронт, Романија била принудена да потпише едностран мировен договор со Централните Сили во Букурешт и да отстапи дел од својата територија на Австро-Унгарија.

✓ Но, по завршувањето на Првата светска војна Романија ги обединила сите територии од Австро-Унгарската империја каде што живеело романско население, формирајќи обединета национална романска држава.

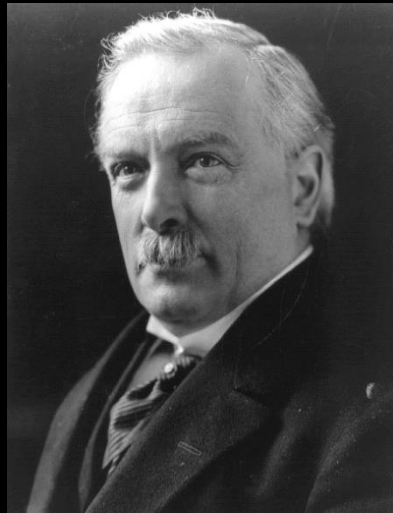

Париската мировна конференција

- ✓ На **18 јануари 1919 година** во Париз започнале разговорите за склучување на мировни договори со сите поразени страни во Првата светска војна (Германија, Австро-Унгарија, Бугарија, Турција)
- ✓ На оваа конференција главните предлози и решенија ги давал Советот на четворицата – што го сочинувале претседателите на Владите на **Франција – Жорж Клемансо**, **Велика Британија – Лојд Џорџ**, **Италија – Виторио Орландо** и **САД – Вудроу Вилсон**.
- ✓ Претседателот на САД Вудроу Вилсон предложил **програма од 14 точки**, како основа за мировните договори. Со неа се воведувале нови принципи во меѓународното право.

Жорж Клемансо

Лојд Џорџ

Виторио Орландо

Вудроу Вилсон

✓ Дел од **Програмата од 14 точки**:

- Право на самоопределување на народите,
- Почитување и примена на националниот принцип во решавањето на територијалните проблеми,
- Намалување на трката во вооружување,
- Слободна трговија и
- Формирање на меѓународна организација која што ќе следи како се почитуваат мировните договори и ќе го штити мирот во светот.

✓ Со секоја од поразените земји биле склучени посебни мировни договори

- Со Германија бил склучен договор во Версај **1919 година**.
- Со **Австрија** во Сен - Жермен **1919 година**
- Со Бугарија во Неј **1919 година**
- Со **Унгарија** во Тријанон **1920 година** и
- Со Турција во Севр **1920 година**

Версајскиот мировен договор и Германија

- ✓ Германија како поразена земја била принудена да отстапи дел од своите територии на **Франција** (Елзас и Лорен), на **Белгија**, **Данска**, како и на новоформираната **Полска** држава.
- ✓ Германија била одделена од Источна Прусија.
- ✓ Дотогаш германскиот град **Данцинг – Гдањск**, бил прогласен за слободен град. Германија загубила 13 % од својата територија.
- ✓ Германија морала да ги признае новите граници на Франција, Белгија, Луксембург, Данска, Австрија, Полска и Чехословакија.

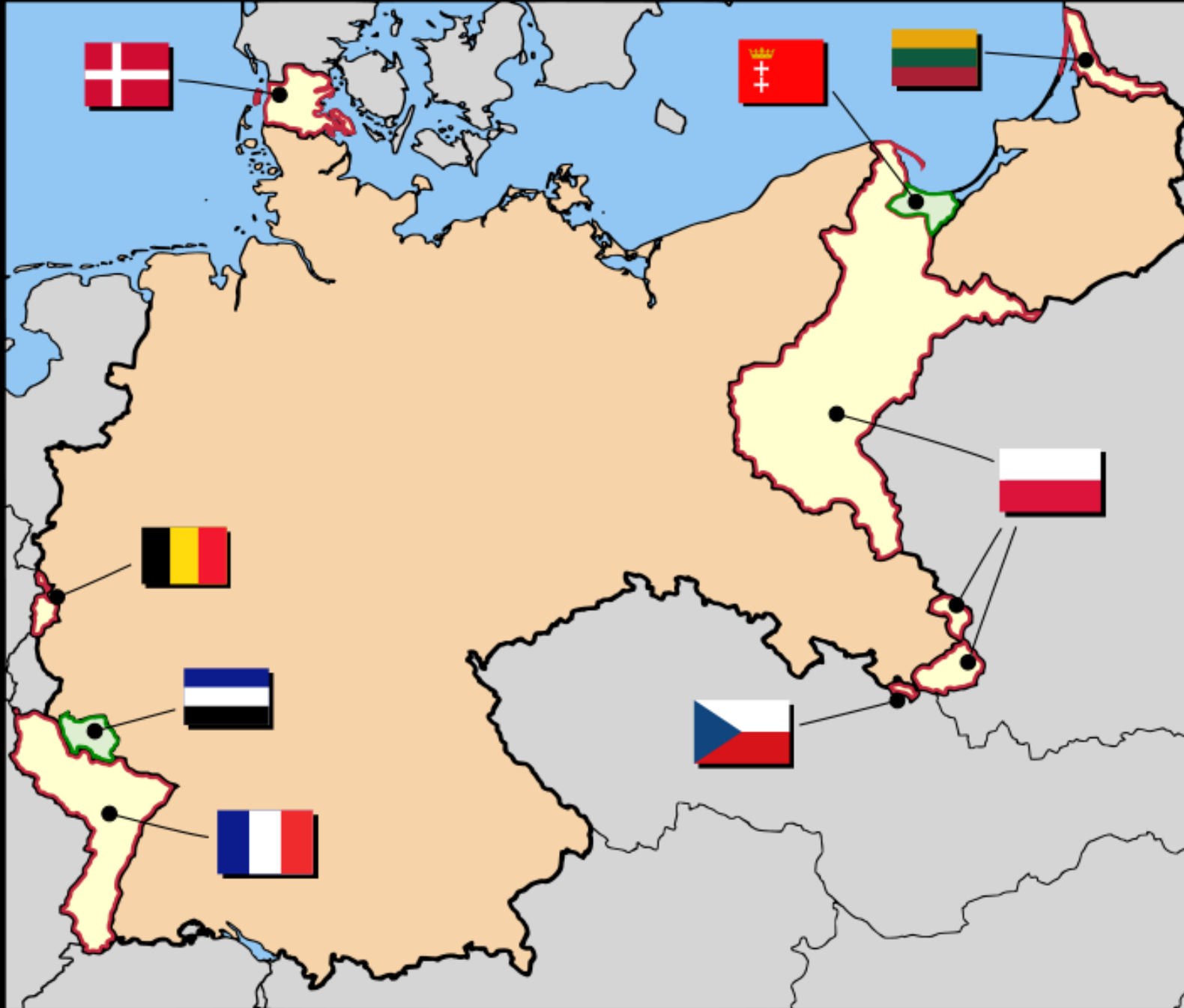
Дознајте повеќе за: [Версајскиот договор](#)

Слободниот град Гдањск

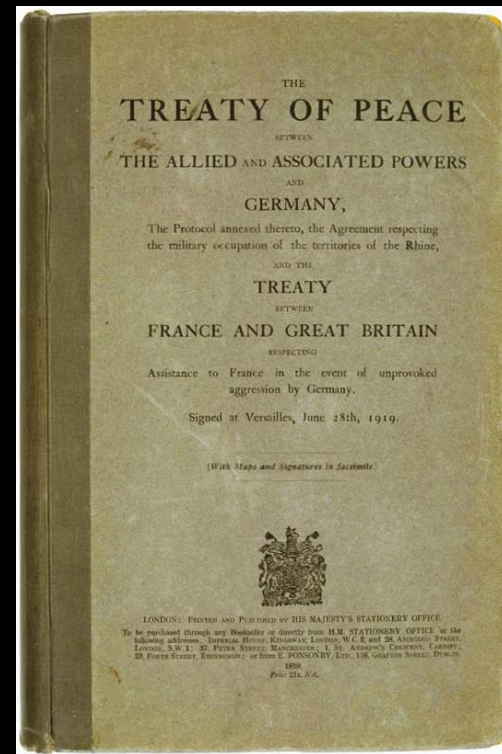

Територијата на градот Гдањск - Данцинг

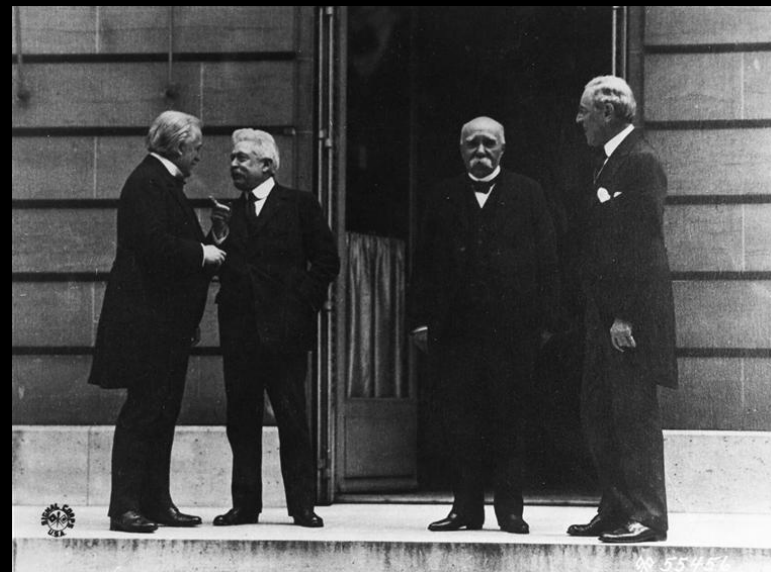
Територијата на Германија според Версајскиот мировен договор – 1919 година

- ✓ Според **Воените клаузули** на договорот на Германија и било дозволено да располага со војска од само 100.000 војници и 4.000 офицер
- ✓ Забранет и бил дотогаш задолжителниот воен рок
- ✓ Не смеела да располага со тешко вооружување – тенкови, тешка артилерија, подморници, воздухопловство
- ✓ Германија била должна да плати огромна воена оштета – репарации од **132 милијарди златни марки**
- ✓ Нејзините колонии биле поделени меѓу Франција, Англија и Јапонија.
- ✓ Рудниците со јаглен и половина од индустријата за железо и челик останале надвор од новите граници на Германија.

Версајскиот договор

Сојузните од Антантата: Лојд Џорџ, Виторио Емануел, Жорж Клемансо и Вудроу Вилсон

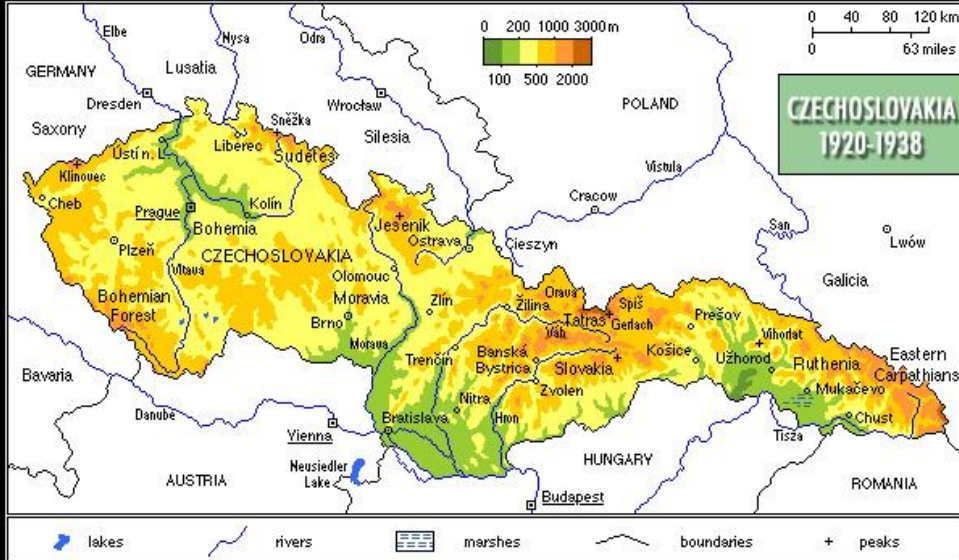

Австро-Унгарија и Сен Жерменскиот мировен договор

✓ Според овој договор *Австро-Унгарија се распаднала и престанала да постои*. Биле формирани повеќе нови држави.

✓ Била формирана [Република Австрија](#), која морала да ги признае новформираните држави од некогашното заедничко кралство: [Унгарија](#), [Чехословачка](#), [Полска](#), [Кралството СХС](#) (на Словенците, Хрватите и Србите)

Чехословачка 1920-1938

✓ Австрија морала да им отстапи делови од дотогаш нејзината територија и тоа Галиција на **Полска**, Словенија, БиХ на **Кралството СХС**, Јужен Тирол и Истра на **Италија**, како и Трансилванија, Банат и Буковина на **Романија**

Полска по Првата Светска војна

✓ Со овој договор и се забранувало на Австрија да се обедини – аншлус со Германија, ниту да го користи името Германска Австрија

✓ Според воените клаузули Австрија можела да располага со само 30.000 војници и била принудена да плаќа воени репарации – оштети на победниците.

THE DISSOLUTION OF AUSTRIA-HUNGARY

The heavy dotted line bounds the old Austro-Hungarian Monarchy. The light dotted lines show the several provinces. The heavy solid lines bound the new states formed by the Paris Conference as follows: 1. The Republic of Austria. 2. The Republic of Hungary. 3. The Republic of Czechoslovakia. 4. Austrian territory annexed by Poland. 5. Hungarian territory annexed by Rumania. 6. The Serbo-Croat-Slovene State (Yugoslavia). 7. Austrian territory annexed by Italy

На рака исцртуваните граници на новите држави

Бугарија и Нејскиот мировен договор 1919 година

✓ Бугарија како поразена страна, според овој договор морала да отстапи делови од својата територија и тоа на **Кралството Грција** (западна [Тракија](#)), на **Кралството СХС** (Цариград денешен [Димитровград](#), [Босилеград](#) и [Струмичко](#)) и на **Романија** (јужна [Добруца](#))

Добруца, меѓу Романија и Бугарија

Бугарија по Првата Светска војна

Потпишување на Нејскиот договор

Момент од потпишувањето на
Версајскиот договор

- ✓ Бугарија можела да има само 20.000 војници. Неа и се забранувало да располага со воена авијација и воена морнарица.
- ✓ Со овој договор Бугарија морала да плати и воено обесштетување во износ од 2,5 милијарди златни франци.

Дворецот каде што е потпишан Нејскиот договор

Унгарија и Тријанонскиот договор – 1920 година

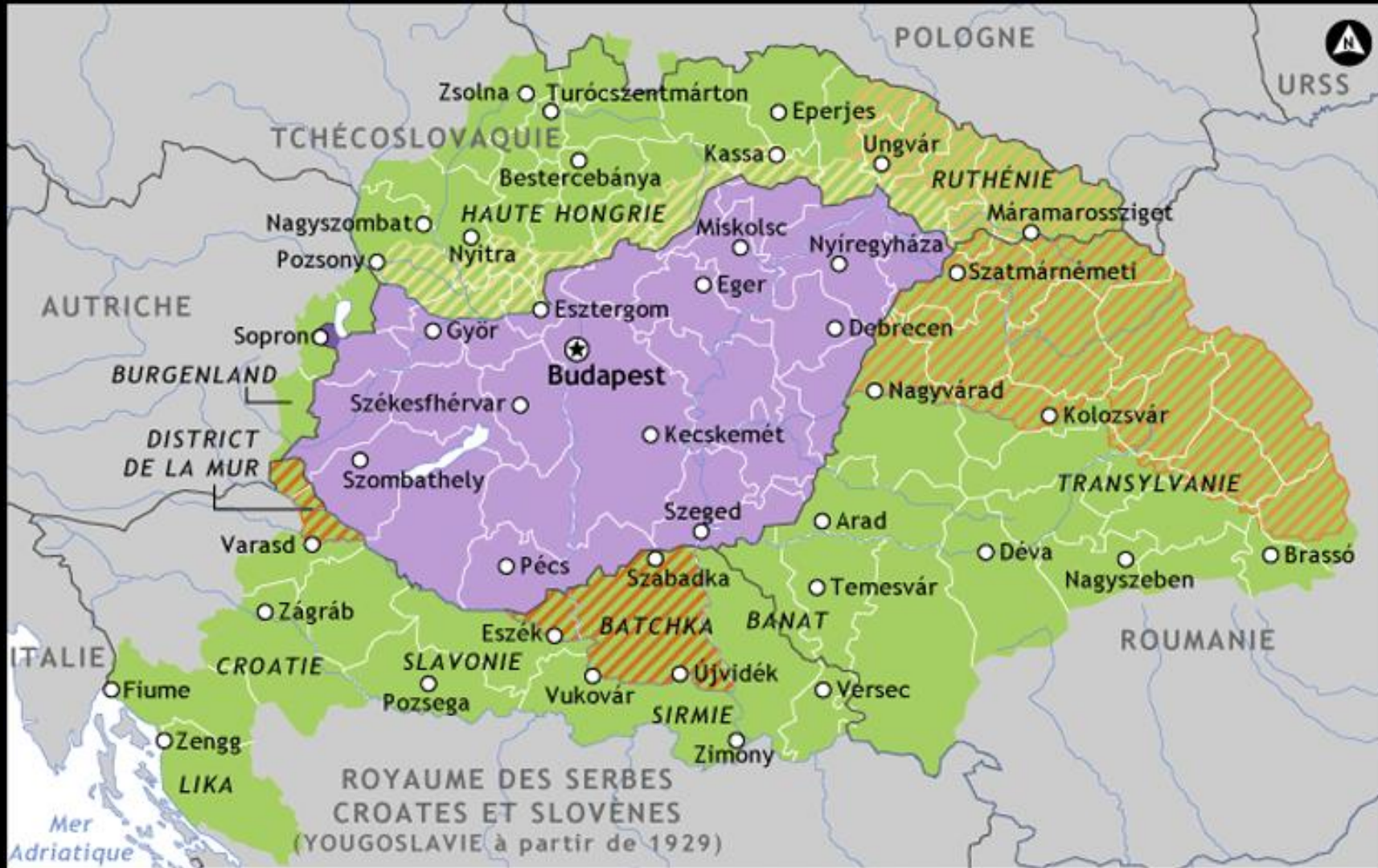
- ✓ Со овој договор се формирала Унгарија, но притоа таа загубила 75% од својата „историска територија“.
- ✓ Таа како поразена страна во војната морала да отстапи територии во корист на Романија ([Трансилванија](#), [Банат](#) и [Марамуреш](#)), на Кралството СХС ([Војводина](#)), и на Чехословачка (јужните делови на [Словачка](#) каде живеело компактно унгарско население)

Потпишување на Тријанонскиот договор

Палатата Тријанон во Версај

pays de la Couronne de Saint-Étienne (Transleithanie)

Hongrie à la suite du traité de Trianon (4 juin 1920)

frontières à l'issue des différents traités

région du Burgenland attribuée en 1920 à l'Autriche qui retourne à la Hongrie à la suite d'un plébiscite (décembre 1921)

extensions territoriales au cours du second conflit mondial :

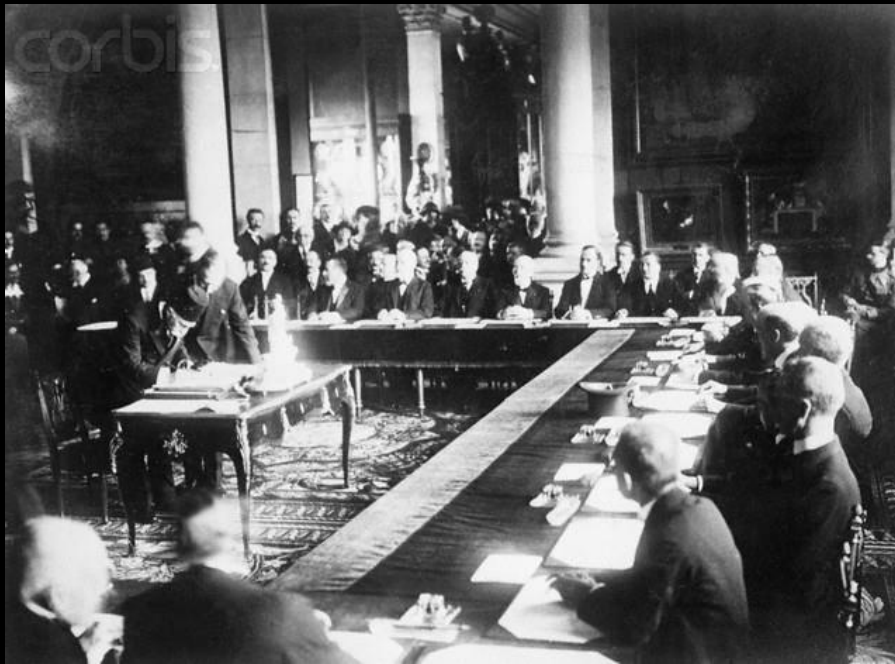
2 nov. 1938

19 mars 1939

30 août 1940

16 avril 1941

Моменти од потпишувањето на договорот од Севр 1920 година

Турција и Севрскиот договор 1920 година

- ✓ Со договорот во Севр, *Турција всушност се распаднала како држава*. Таа била поделена на зони на влијание (француска, англиска, италијанска и грчка) *станувајќи така протекторат*.
- ✓ Турција според договорот морала да отстапи територии во корист на Грција (Источна Тракија и регионот околу градот Смирна – [Измир](#) во Мала Азија)
- ✓ На Турција и било наложена да располага со војска од најмногу 50.000 војници
- ✓ Ваквите неправедни услови кон Турција предизвикале големи негодувања, револт и незадоволство. На чело на ваквото силно националноослободително движење застанала Кемал Мустафа - Ататурк

Турција според договорот од Севр 1920 година